

Modul 1 za učitelje

Ocenjevanje kakovosti virov, ki se uporabljajo za pridobivanje kalcijevega karbonata

Cilj: določanje količine kalcijevega karbonata v jajčnih lupinah različnega izvora

Potrebna laboratorijska oprema

Reaktanti	Formula		Količina (g) ali koncentracija (M)
Jajčne lupine	-	-	1.0 g
Klorovodikova kislina	HCl		2 M
Raztopina amonijevega pufra	NH ₄ Cl + NH ₃		-
Eriokrom črno T	C ₂₀ H ₁₂ N ₃ NaO ₇ S		0.5%
Deionizirana voda	H ₂ O	-	-
EDTA raztopina dinatrijeve soli (komplekson III)	C ₁₀ H ₁₄ N ₂ Na ₂ O ₈		0.05M

Seznam laboratorijske opreme:

- tehtnica (čitljivost na vsaj 2 decimalni mesti);
- stojalo s prijemalom za bireto;
- erlenmajerica (250 ml);
- čaša (100 mL);
- Mohrova pipeta (20 mL, 10 mL);
- merilna bučka (100 mL);
- žlica;
- gumijasto polnilo za pipete;
- bireta (čitljivost vsaj 1 decimalno mesto);
- lij;
- merilni valj (najmanj 20 ml).

Modul 1 za učitelje

Ocenjevanje kakovosti virov, ki se uporabljajo za pridobivanje kalcijevega karbonata

Postopek

- Odtehtajte 1,0 g jajčnih lupin in jih dajte v merilno bučko. Z Mohrovo pipeto dodajte 10 mL 2M HCl na jajčne lupine. Jajčne lupine pustite, da se približno 2 min raztapljajo v raztopini klorovodikove kisline.
- Nastali raztopini dodamo deionizirano vodo do maksimuma in premešamo.
- Z Mohrovo pipeto prenesemo 10 mL raztopine jajčnih lupin v erlenmajerico. Z merilno bučko odmerimo 20 mL raztopine amonijevega pufra in jo skupaj s 3-5 kapljicami indikatorja – erikrom črno T - dodamo raztopini v erlenmajerici.
- Bireto napolnite z raztopino kompleksona III, dokler ne doseže oznake. Raztopino jajčne lupine titriramo z raztopino kompleksona III, dokler se barva raztopine ne spremeni iz rdeče v modro. Uporabljeno erlenmajerico sperite in jo izperite z deionizirano vodo. Titracijo ponovite vsaj še dvakrat.

Dodatna varnostna navodila

Raztopina amonijevega pufra vsebuje veliko količino koncentriranega amonijaka, ki je dražeč, zelo hlapen plin ostrega vonja. Zato je bolje, da poskus izvajate v digestoriju. Poleg tega je raztopina klorovodikove kisline precej koncentrirana in draži kožo ter oči, zato je treba z njo ravnati previdno.

Izračuni

Nadaljnji izračuni so odvisni od količine uporabljenega kompleksona. Najprej izračunajte povprečno uporabljeno količino. Ker je molska koncentracija raztopine znana, bi bila količina kompleksa III:

$$n_{\text{kompl.III}} = c_{\text{kompl.III}} \cdot V_{\text{kompl.III}}$$

Ker je kompleks III polidentatno kompleksirno sredstvo, se lahko molarno razmerje dinatrijeve soli EDTA in kalcijevih ionov šteje za enako:

$$n_{\text{kompl.III}} = n_{\text{Ca}^{2+}}$$

Enačba disociacije kalcijevega klorida kaže, da je količina kalcijevih ionov enaka količini kalcijevega klorida, količina kalcijevega klorida pa je enaka količini kalcijevega karbonata:

$$n_{\text{Ca}^{2+}} = n_{\text{CaCl}_2} = n_{\text{CaCO}_3}$$

Če poznamo količino kalcijevega karbonata, lahko izračunamo maso kalcijevega karbonata v 1,00 g jajčne lupine:

$$m_{\text{CaCO}_3} = n_{\text{CaCO}_3} \cdot M_{\text{CaCO}_3} \cdot 10$$

Modul 1 za učitelje

Ocenjevanje kakovosti virov, ki se uporabljajo za pridobivanje kalcijevega karbonata

Zaključki

Surovine različnega izvora imajo lahko različno kakovostno in količinsko sestavo - to velja celo za tako osnovno stvar, kot je jajčna lupina.

Jajčne lupine so lahko odličen vir kalcijevega karbonata, saj je vsebnost te snovi v njih precej visoka.